

ИНИОН АН СССР, 1991. – С. 37-74.

2. Джонсон Д. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування: Пер.з англ. В. Хомика. – К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2003. – 288 с.

3. Зинченко Е.В. Самораскрытие как социально-психологический феномен //Прикладная психология. – 1998. – № 5. С. 59-69.

Гендерні особливості розвитку пам'яті підлітків

Погрібна М.А. СумДПУ ім. А.С.Макаренка

Пам'ять відіграє дуже важливу роль в житті кожної людини. Вона є життєво важливою і основоположною здатністю людини. Без пам'яті неможливе нормальне функціонування та розвиток особи. У цьому легко переконатися, якщо звернути свою увагу на людей, які страждають серйозними розладами пам'яті.

Пам'ять можна визначити як здібність до отримання, зберігання і відтворення життєвого досвіду. Різноманітні інстинкти, природжені і набуті механізми поведінки є не що інше, як відображений, переданий у спадок досвід, що набувається в процесі індивідуального життя. Без постійного оновлення такого досвіду, його відтворення у відповідних умовах живі організми не змогли б адаптуватися до поточних швидко змінних життєвих подій. Не пам'ятаючи про те, що з ним було, організм просто не мав би змоги удосконалюватися далі, оскільки те, що він набуває, не було б із чим порівнювати, і воно було б втрачено назавжди (О.Федько).

Вивчення пам'яті, як і інших пізнавальних процесів дуже важливе. Вивчаючи пам'ять, її закономірний розвиток впродовж життя людини, можна допомогти багатьом педагогам використовувати саме ті засоби ведення уроку і пояснення нового матеріалу, які найефективніше допомогли б дитині засвоїти і запам'ятати запропоновану вчителем інформацію.

Можливо, саме тому вивчення пам'яті привернуло увагу таких видатних вчених та психологів як П.І. Зинченко, Р. Клацки, Ф. Лезер, Д. Лапп, А.Р. Лурія, Д. Норман, Ю.К Пугач і багатьох інших.

В підлітковому віці відбуваються важливі процеси, пов'язані з перебудовою пам'яті. Активно починає розвиватися логічна пам'ять і з часом досягає такого рівня, що дитина починає здебільшого використовувати цей вид пам'яті, а також довільної та опосередкованої пам'яті. Як наслідок уповільнюється розвиток механічної пам'яті. З появою багатьох нових предметів значно збільшується об'єм інформації, яку повинен запам'ятати підліток, у тому числі механічно. У нього виникають проблеми з пам'яттю, і скарги на погану пам'ять у цьому віці зустрічаються набагато частіше, ніж у молодших школярів. Одночасно з'являється інтерес до засобів поліпшення запам'ятовування.

Метою даного дослідження було простежити розвиток пам'яті підлітків з урахуванням гендерних особливостей.

У даному дослідженні були використані наступні методики:

- 1) визначення типу пам'яті,
- 2) визначення рівня пам'яті на образи
- 3) визначення рівня опосередкованої пам'яті.

У дослідженні взяли участь 40 учнів восьми класів ЗОШ №18 м. Суми: 20 дівчаток і 20 хлопчиків.

Згідно отриманих результатів у 14 (35%) учнів восьми класів домінує слуховий тип пам'яті, у 20 (50%) – зоровий і у 6 (15%) – моторно-слуховий. 17 підлітків (42%) мають великий обсяг пам'яті на образи, 21 (52%) – середній і лише 2 (5%) отримали низькі результати. 25 (62%) восьмикласників мають високо розвинену опосередковану слухову пам'ять і 15 (37%) мають середній рівень розвитку даного виду пам'яті.

Моторно-слухова пам'ять домінує лише у 20% дівчаток і у 10% хлопчиків восьми навчальних класів. У дівчаток, в однаковій кількості 40% домінує зоровий і слуховий типи пам'яті, у 30% хлопчиків мають краще розвинуту слухову пам'ять і 60% - зорову.

За даними дослідження пам'яті на образи були отримані наступні результати. У підлітковому віці більшість дітей має середній рівень розвитку пам'яті на образи, а саме 60% дівчаток і 45% хлопчиків. 40% дівчаток і 45% хлопчиків мають високий рівень розвитку даного виду пам'яті. І лише у 10% хлопчиків були низькі показники.

Вивчаючи опосередковану пам'ять були отримані наступні результати. У підлітковому віці 70% дівчаток і 55% хлопчиків мають високо розвинену опосередковану пам'ять, а решта показала середній рівень її розвитку. Жоден з учнів отримав низькі результати.

Таким чином, можна зробити висновок, що діти підліткового віку мають достатньо високий рівень розвитку пам'яті. Майже всі діти впоралися з завданнями і показали дуже гарні результати. Дане дослідження також допомогло виявити гендерні відмінності розвитку пам'яті у хлопчиків і дівчаток. Виявилось, що більша кількість хлопчиків має більш розвинений зоровий тип пам'яті, а дівчатка слуховий. Більшість дітей має середній рівень розвитку пам'яті на образи, хоча більшість дівчаток показали більш кращі результати, ніж хлопці. Також у підлітковому віці спостерігається достатньо високий рівень розвитку опосередкованої пам'яті, котрий також має свої гендерні особливості.

Вивчення лідерського потенціалу майбутніх соціальних педагогів

Родя К.С., СумДПУ ім. А.С.Макаренка

Актуальність теми вивчення лідерського потенціалу пояснюється не лише інтересом до неї сучасного суспільства та практичним значенням, а й новизною як для української, так і світової психології.

Існує велика кількість різноманітних концепцій лідерства, які можна умовно розділити на три великі групи: концепції, у яких обґрунтовується перевага фактору рис особистості (К. Бландшард, Д. Гоулман, Р. Ділтс, Ф. Ільясов, Е. Холландер); концепції, у яких вирішальним фактором вважається ситуація (В. Врум, Д. Стінсон, Т. Джонсон, Т. Мітчел, Р. Танненбаум); концепції, у яких поєднуються особистісні і ситуаційні фактори (С. Багрецов, В. Львов, В. Наумов, К. Оганян). Досить продуктивним є вітчизняний підхід, у якому лідерство розглядається як одна з характеристик обдарованості особистості. В.О. Моляко визначає обдарованість як системне